

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní JUDr. Lenkou Loudovou ve věci

žalobce: **A. S.**, narozený dne X.
státní příslušnost Ukrajina
bytem X.

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad štolou 936/3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 5. 2021, č. j. OAM-166/ZA-ZA11-ZA22-2021

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 5. 2021, č. j. OAM-166/ZA-ZA11-ZA22-2021, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

1. Žalobce se žalobou došlou Městskému soudu v Praze domáhal zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí Ministerstva vnitra České republiky, odboru azylové a migrační politiky, jímž rozhodl o žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany podané dne 15. 3. 2021 tak, že žádost se podle ust. § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), zamítá jako zjevně nedůvodná.

II. Žalobní body

2. Žalobce ve své žalobě namítal, že žalovaný nezjistil dostatečným způsobem stav věci tak, aby jej mohl řádně projednat a vycházel z podkladů, které nejsou dostatečné k určení stavu věci.
3. Namítal, že bezpečnou zemi původu lze považovat jedině stát jako celek a poukázal na § 2 vyhlášky č. 328/2015 Sb., který označuje bezpečnou zemi původu Ukrajinu, s výjimkou poloostrova Krym a část Doněcké a Luhanské oblasti pod kontrolou proruských separatistů. Takové označení je dle žalobce v rozporu s výkladem směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice“). Žalobce vyzval v případě nejasného výkladu směrnice k podání předběžné otázky k Soudnímu dvoru Evropské Unie.
4. Žalobce dále uvedl, že se žalovaný nezabýval skutkovými tvrzeními uvedenými žalobcem během pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Žalobce natočil v roce 2016 reportáž o organizovaném zločinu pašujícím cigarety na Ukrajině a tuto reportáž poskytl Užhorodské televizi. Žalobci hrozí při návratu na Ukrajinu pronásledování soukromými osobami spjatými s cigaretovou mafií a není schopen se domoci ochrany u státních orgánů na Ukrajině, které jsou zkorumpované. Soukromé osoby mu vyhrožovaly i na území České republiky (dále jen „ČR“) v Praze v roce 2018, kdy mu sdělily, ať se na Ukrajinu raději nevrací.
5. Žalobce zpochybnil nedostatek podkladů pro rozhodnutí ve smyslu § 16 odst. 2 zákona o azylu. Dokumenty hodnocení Ukrajiny jako bezpečné země původu ze dne 8. 8. 2020 a Informace OAMP Ukrajina – Politická a bezpečnostní situace ze dne 25. 4. 2020 jsou dokumenty, které převážně obsahují informace, jejichž autorem je sám žalovaný. Žalobce nepovažuje tyto dokumenty za objektivní.
6. Na závěr žalobce rozporuje s výrokem žalovaného, který tvrdí že žalobce nevyužil veškerých ochranných prostředků ve svém domovském státě. Dle žalobce země původu není schopna poskytnout ochranné prostředky. Zda je země původu schopna či neschopna ochranné prostředky poskytnout měl žalovaný prošetřit důkladněji. Z výše uvedených důvodů žalobce navrhl, aby bylo napadené rozhodnutí zrušeno a věc byla žalovanému vrácena k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

7. Žalovaný s žalobou nesouhlasil. Žalobce neprokázal, že se Ukrajina nedá považovat za bezpečnou zemi původu. Žalobce rozporuje aktuálnost podkladů, ale sám při možnosti seznámení se s podklady, nenavrhoval žádné další dokumenty.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

8. Žalovaný také konstatoval, že se důkladně zabýval možností domoci se ochrany u správních orgánů země původu. Konkrétně odkázal na str. 3 a 4 napadeného rozhodnutí. Zároveň dodal, že se žalobce nepokusil obrátit s ochranou na orgány země původu.
9. Dle žalovaného je hlavním motivem žalobce pro žádost o udělení mezinárodní ochrany obava z návratu na Ukrajinu, jelikož mu bylo udělené správní vyhoštění. Žalobce byl pět měsíců před podáním žádosti o mezinárodní ochranu vyšetřován kvůli pěstování konopí, kdy byl také odsouzen. Po obdržení právní moci trestu vyhoštění na území ČR po dobu tří let, podal žalobce žádost o mezinárodní ochranu. Dle žalovaného byla podána žádost o udělení mezinárodní ochrany účelově. Žalobní argumentace dle žalovaného není způsobilá zpochybnit důvodnost rozhodnutí žádosti o mezinárodní ochranu jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona o azylu.

IV. Obsah správního spisu

10. Ze správního spisu soud zjistil tyto pro řízení podstatné skutečnosti:
11. Dne 15. 3. 2021 podal žalobce žádost o udělení mezinárodní ochrany v ČR. Dne 24. 3. 2021 byl proveden pohovor. Během pohovoru žalobce uvedl, že byl před pěti měsíci (ke dni 24. 3. 2021) ve vazbě. Zároveň uvedl, že dostal 1 rok podmíněného trestu odnětí svobody a zároveň mu bylo uděleno správní vyhoštění, jelikož v ČR nepobýval na základě platného pobytu. Z Ukrajiny uprchl kvůli dokumentu o pašování cigaret, který natočil pro Užhorodskou televizi (dnešní kanál MStudio, tehdejší kanál Tiso) jako příležitostný reportér. Na Ukrajině se neobrátil na policii, jelikož je spjatá s cigaretovou mafii.
12. Součástí správního spisu jsou dále informace shromážděné žalovaným ohledně politické a ekonomické situace a stavu dodržování lidských práv na Ukrajině. Konkrétně žalovaný při posouzení žádosti žalobce kromě pohovoru vycházel z dokumentu Ministerstva vnitra Odboru azylové a migrační politiky: Ukrajina: situace v zemi (stav k dubnu 2020) a Ukrajina: Hodnocení Ukrajiny jako bezpečné země původu (stav k srpnu 2020).
13. Žalovaný rozhodnutím ze dne 6. 5. 2021, č. j. OAM-166/ZA-ZA11-ZA22-2021 rozhodl tak, že žádost žalobce se zamítá jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 2 zákona o azylu. Žalobce nikterak nevyvrátil, že v jeho případě nelze Ukrajinu považovat za bezpečnou zemi původu, zároveň sám žalobce konstatoval, že se na Ukrajině nepokusil obrátit na ochranu od státních orgánů. Žadatel žádnou z možností ochrany nevyužil a rozhodl se svou situaci vyřešit odjezdem ze země. V odůvodnění žalovaný také uvedl, že žalobce podal žádost účelově, jelikož byl odsouzen k podmíněnému trestu odnětí svobody a bylo mu zároveň uděleno vyhoštění z ČR.

V. Hodnocení městským soudem v Praze

14. Městský soud v Praze přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu řádně a včas uplatněných žalobních bodů, kterými je vázán (§ 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, dále jen „s. ř. s.“), přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu ke dni vydání tohoto rozsudku, a to vzhledem k účinnosti článku 46 odst. 3 procedurální směrnice. Žalobu shledal důvodnou.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

15. Podle ust. § 16 odst. 2 zákona o azylu *jako zjevně nedůvodná se zamítne i žádost o udělení mezinárodní ochrany, jestliže žadatel o udělení mezinárodní ochrany přichází ze státu, který Česká republika považuje za bezpečnou zemi původu, neprokáže-li žadatel o udělení mezinárodní ochrany, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze.*
16. Podle § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu *se pro účely zákona o azylu považuje za bezpečnou zemi původu stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště, 1. ve kterém obecně a soustavně nedochází k pronásledování, mučení nebo nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestům a k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, 2. který jeho občané nebo osoby bez státního občanství neopouštějí z důvodů uvedených v § 12 nebo 14a, 3. který ratifikoval a dodržuje mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, včetně norem týkajících se účinných opravných prostředků, a 4. který umožňuje činnost právníkům osobám, které dohlíží nad stavem dodržování lidských práv.*
17. Na základě ust. § 86 odst. 4 zákona o azylu vydal žalovaný vyhlášku č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců, v níž upravil seznam zemí, které ČR považuje za bezpečné země původu. Mezi těmito zeměmi je od 23. 3. 2019 i Ukrajina s výjimkou poloostrova Krym a části Doněcké a Luhanské oblasti spadající pod kontrolou proruských separatistů.
18. Z judikatury správních soudů jednoznačně plyne, že jedním z důvodů k prolomení zásady koncentrace řízení je aplikace čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice. Podle něj členské státy EU musí zajistit, aby měl žadatel v řízení o udělení mezinárodní ochrany k dispozici účinný opravný prostředek, jehož podstatou je alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně posouzení jak skutkové, tak právní stránky věci, které je úplné a ex nunc (tj. podle stavu ke dni rozhodnutí soudu). Podle čl. 52 odst. 1 procedurální směrnice se povinnost zajistit účinný opravný prostředek ve smyslu čl. 46 odst. 3 této směrnice vztahuje na žádosti o udělení mezinárodní ochrany podané po 20. 7. 2015. S ohledem na včasné neprovedení čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice do vnitrostátního právního řádu, má toto ustanovení přímý účinek, jedná-li se o žádost o mezinárodní ochranu podanou po rozhodném datu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 8. 2017, č. j. 1 Azs 194/2017-30, nebo ze dne 15. 1. 2016, č. j. 5 Azs 20/2015-35). Právě krajský soud je v tomto případě soudem, který má povinnost zajistit úplné a ex nunc posouzení opravného prostředku podaného proti rozhodnutí žalovaného.
19. V rámci soudního řízení lze při aplikaci čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice uplatňovat pouze takové nové skutečnosti, které žadatel o udělení mezinárodní ochrany buď nemohl bez svého zavinění uvést již v řízení před správním orgánem, anebo k jejich neuvedení měl ospravedlnitelný důvod (nález Ústavního soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16).
20. V tomto případě není pochyb o tom, že válka na Ukrajině představuje novou skutečnost, kterou žalobce nemohl uplatnit ve správním řízení. Přestože žalobce na tuto skutečnost nepoukázal ani později, soud k ní musel přihlídnout z vlastní iniciativy. Bez ohledu na dispoziční zásadu, která se ve správním soudnictví obvykle uplatní. Byť z čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice neplyne požadavek, aby soudy ve správním soudnictví z vlastní iniciativy aktivně dohledávaly případné nové důvody pro udělení mezinárodní ochrany,

Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

i Nejvyšší správní soud již připustil, že mohou nastat určité zcela specifické situace, za nichž soudy ve správním soudnictví budou muset přihlídnout i k okolnostem nenamítaným žadatelem o mezinárodní ochranu. Za takovou specifickou situaci Nejvyšší správní soud označil například vypuknutí válečného konfliktu na území celé země původu žadatele o mezinárodní ochranu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 11. 2020, č. j. 1 Azs 288/2020-27, bod 22 in fine). Současná situace na Ukrajině podle městského soudu představuje přesně takovou situaci, kterou musel zohlednit.

21. Aktuální situace na Ukrajině znemožňuje její označení za bezpečnou zemi původu, když na velké části území Ukrajiny po invazi Ruské federace vypukl dne 24. 2. 2022 mezinárodní ozbrojený konflikt. Jednou z podmínek pro označení státu za bezpečnou zemi původu je, že na jeho území nedochází k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu [srov. § 2 odst. 1 písm. k) bod 1 a přílohu I procedurální směrnice]. Tuto podmínku již Ukrajina s ohledem na aktuálně probíhající mezinárodní ozbrojený konflikt nesplňuje, Ukrajinu tak v současné době není možné považovat za bezpečnou zemi původu. Za této situace bude skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, vyžadovat rozsáhlé doplnění [§ 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.]. Zároveň má soud za to, že konflikt na Ukrajině představuje skutečnost obecně známou, kterou není třeba dokazovat při jednání.
22. K tomu soud odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 1 Azs 36/2022-31, ze dne 24. 3. 2022, v němž uvedl: *„Při soudním přezkumu se přitom soud k námitce neaplikovatelnosti § 16 odst. 2 zákona o azylu zabývá kromě existence vyvratitelné domněnky, že pro daného žadatele země původu není bezpečná, také tím, zda daná země splňuje jednotlivá kritéria bezpečnosti, jak je vymezuje Příloha I procedurální směrnice a § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu. Zkoumá také, zda informace o zemi původu založené ve správním spisu dokládají, že tato země skutečně splňuje kritéria bezpečnosti. Dle všeobecně známých informací o změně bezpečnostní situace na Ukrajině je zřejmé, že v zemi dochází k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, a celé území Ukrajiny proto nadále nesplňuje jedno z kritérií bezpečnosti. Informace o zemi původu založené ve spise a pocházející z dubna a srpna 2020 z logiky věci (neboť napadené rozhodnutí i napadený rozsudek byly vydány před počátkem války, která zasáhla celé ukrajinské území) nemohou dokládat, že Ukrajina tato kritéria splňuje. Nemůže proto obstát teze, že Ukrajina je bezpečnou zemí původu (k tomu obdobně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021-31). Nic na tom nemění ani skutečnost, že její území se s výjimkou poloostrova Krym a částí Doněcké a Luhanské oblasti pod kontrolou proruských separatistů nachází na seznamu bezpečných zemí původu stanovených ve vyhlášce č. 328/2015 Sb. Je na žalovaném, aby vyhlášku novelizoval. Ostatně čl. 37 odst. 2 procedurální směrnice ukládá členským státům zajistit pravidelný přezkum situace ve třetích zemích označených jako bezpečné (a § 86 odst. 4 zákona o azylu stanoví, že žalovaný je povinen přezkoumat seznamy zemí stanovené vyhláškou nejméně jedenkrát v kalendářním roce). S ohledem na změnu bezpečnostní situace, která je všeobecně známou skutečností, a ke které soud přihlédl, přestože nastala až po vydání rozsudku krajského soudu, neboť stěžovatelčin nucený návrat do země původu by mohl být v rozporu se zásadou non-refoulement, bude nyní povinností žalovaného, aby se žádosti stěžovatelky meritorně zabýval. Není tedy nadále na místě, aby postupoval podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, neboť Ukrajinu již nelze považovat za bezpečnou zemi původu. Nejvyšší správní soud nepředjímá, jak žalovaný žádost meritorně posoudí, přestože existence důvodných obav z hrozby vážné újmy v podobě vážného ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného*
- Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu odůvodňuje (při splnění dalších podmínek) udělení doplňkové ochrany podle § 14a ve spojení s § 14a odst. 2 zákona o azylu.“

23. Nejvyšší správní soud je v této problematice od začátku války na Ukrajině konzistentní a rozhoduje obdobně i v aktuální judikatuře, viz rozhodnutí ze dne 25. 8. 2022, č. j. 3 Azs 424/2021-37; 18. 8. 2022, č. j. 3 Azs 339/2021-34; 28. 7. 2022, č. j. 3 Azs 287/2021-57 a další.
24. V novém řízení tak žalovaný nebude moci žádost žalobce zamítnout pro její zjevnou nedůvodnost podle § 16 odst. 2 zákona o azylu. Bude ji muset řádně posoudit ve vztahu ke všem formám mezinárodní ochrany. Žalovaný v dalším řízení zejména posoudí, zda žalobci s ohledem na aktuální situaci v zemi původu hrozí skutečné nebezpečí vážné újmy, z důvodu vážného ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu v případě návratu do místa pobytu žalobce tj. město Užhorod v Zakarpatské oblasti. Po obstarání aktuálních zpráv o zemi původu žalovaný též posoudí důvodnost obav žalobce z mafie, případně možnost domoci se vnitrostátní ochrany.
25. Nad rámec výše uvedeného soud konstatuje, že navrhovaná předběžná otázka již byla Soudnímu dvoru Evropské Unie předložena (Krajským soudem v Brně rozhodnutím ze dne 20. 6. 2022, č. j. 41 Az 14/2022-30). Zdejší soud neshledal důvody pro přerušení tohoto řízení, když bez ohledu na výsledek řízení o předběžné otázce je nutné napadené rozhodnutí zrušit.
26. Soud tak zrušil rozhodnutí bez nařízení jednání podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s., neboť skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, vyžaduje zásadní doplnění. Právní názor vyslovený v tomto rozsudku žalovaného v dalším řízení zavazuje (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
27. Žalobci jako úspěšnému účastníkovi řízení vzniklo právo na náhradu nákladů řízení. Žádné mu však nevznikly, proto je soud nepřiznal. Žalovanému jako neúspěšnému účastníkovi řízení právo na náhradu nákladů řízení nevzniklo (§ 60 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení

Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.

rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 5. října 2022

JUDr. Lenka Loudová, v. r.
samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje K. R.